

Den frie Læreruddannelse i H e r n i n g

Fagene, eksempler

(bilag 4)

Indhold

Almen Dannelse - KLMV	3
Skolen i Samfundet.....	5
Dansk.....	6
Matematik.....	7
Pædagogik.....	8
Musik.....	10
Historie.....	12

Almen Dannelse - KLMV

Kristendomskundskab/Livsoplysning/Medborgerskab/Verdensborgerskab

Fagets karakter og formål

(2 semestre)

Mennesket er et væsen, der forholder sig til sig selv, andre og verden. Og i et samfund med frihed og folkestyre må skolen altid tage sit udgangspunkt dér. Almen Dannelse/KLMV-faget inviterer derfor til at reflektere åbent, kritisk og nuanceret over menneskelivet og skolens formål, historisk og nutidigt.

Skolens dannelsesopgave varetages især af læreren, som derfor selv skal være almindannet som menneske og som borger. Men den studerende skal også udvikle almen dannelse som lærer, fx. i en refleksion over skolens dannelsesopgave og egne værdier. Fagets formål er at befordre disse dannelsesprocesser.

Dansk skoletraditions dannelsesideal om deltagelse, åndsfrihed, ligeværd og demokrati udspringer af en mangfoldighed af idéhistoriske og kulturelle kontekster. At beskæftige sig med dem befordre udsyn og oplysning. Derfor arbejder faget med såvel kultur, religion, etik, demokrati, medborgerskab som verdensborgerskab.

At arbejde med disse spørgsmål i sammenhæng, at kunne reflektere over dem, at kunne diskutere dem indsigtsfuldt og med respekt for andres holdninger og iboende dilemmaer ses som grundlæggende i faget.

Indholdsområder

Kristendommens fortællinger, grundbegreber og virkningshistorie

Jødedom, kristendom, islam og andre livsanskuelser, herunder humanistiske, i aktuel kontekst

Forholdet mellem religion og sekularisering, historisk og aktuelt

Etik og eksistenstolkning i forskellige religiøse og filosofiske traditioner

Forskellige menneskesyn, dannelsesopfattelser og -idealer, deres baggrund og virkningshistorie i folkeskolen og andre skoleformer, fx. høj-, fri- og efterskoler

Menneskerettigheder og børns rettigheder, deres idéhistoriske baggrund og virkningshistorie, deres aktuelle status og betydning

Demokratiopfattelsers idéhistorie i dansk og international kontekst

Oplysningstraditioner, deres forudsætninger og pædagogiske virkningshistorie, fx. dømmekraft, mod, fornuft, samvittighed, åndsfrihed, tolerance, den levende vekselvirkning, livsoplysning og tilværelsesoplysning

Forskellige former for borgerskab, medborgerskab og verdensborgerskab i historisk og aktuelt perspektiv

Forskellige naturopfattelser, deres begrundelser og virkningshistorie, herunder aktuelle dilemmaer relateret til natur, miljø og klima

Undervisningens etik

Der arbejdes med faget i to semestre. En plan for hvert semester udarbejdes af underviser i samarbejde med de studerende. Der er fysisk deltagelsespligt i faget, og obligatoriske opgaver aftales med underviser.

Eksamen

Indstilling til eksamen sker på baggrund af deltagelse i undervisningen og obligatoriske opgaver samt aflevering af relevante eksamensopgaver til rette tid og sted. Samlet karakter. Ekstern censur.

Skolen i Samfundet

Fagets karakter og formål

(½ semester)

Formålet med faget er, at den studerende får kendskab til skolen som samfundsinstitution og arbejdsplads og sine egne muligheder for at bidrage hertil som lærer.

Faget giver baggrund for at perspektivere lærerarbejdet i skolen og dermed bidrage til at udvikle den pædagogiske virksomhed i en samfundsmæssig sammenhæng.

Ligesom skolen ses samfundet som en organisatorisk, en juridisk og en kulturel størrelse, der udfolder sig i et spændingsfelt mellem frihed og normativitet, mellem pluralisme og magtudøvelse, mellem fortid og fremtid.

Indholdsområder

Skolen som samfundsinstitution, herunder formelle, juridiske, menneskeretlige og styringsmæssige rammer for skolen og læreren

Forskellige samfundsopfattelser og menneskesyn som baggrund for at forstå skolens samfundsmæssige opgave, herunder aktuelle diskussioner

Lærerens og skolens interne og eksterne samarbejdsrelationer, betingelser, muligheder og udfordringer, herunder skoleledelsens betydning for det pædagogiske arbejde, lærerens arbejdsglæde og elevers trivsel

Læreren som udøver af pædagogisk dømmekraft, herunder mulige dilemmaer mellem fx. individ og fællesskab, frihed og lighed, tolerance og normativitet

Skolen som aktør i en lokal, en national, en europæisk og en global hhv. verdensborgerlig kontekst

Der arbejdes med faget i et omfang svarende til ½ semester. En plan for forløbet udarbejdes af underviser i samarbejde med de studerende. Der er fysisk deltagelsespligt i faget, og obligatoriske opgaver aftales med underviser ud fra det faglige forløb.

Eksamen

Indstilling til eksamen sker på baggrund af deltagelse i undervisningen og obligatoriske opgaver samt aflevering af relevante eksamensopgaver til rette tid og sted. Samlet karakter. Ekstren censur.

Dansk

Fagets karakter og formål

(4 semestre)

Linjefagets formål er at uddanne dansklærere til fortrolighed med sproget og at se sproget som en ressource til nuanceret oplevelse af verden.

Sprog og bevidsthed er vævet sammen. Sproget er følelse, fantasi, poesi, begreber og mange andre ting. At kunne sprogliggøre betyder, at bevidstheden erobrer nyt land. Det peger tilbage på sprogets skabende karakter og dets mangfoldighed og på stemmen som et menneskes grundlæggende udtryksform både eksistentielt og politisk.

Glæde ved sproget, glæden ved at udtrykke sig, sproglig præcision og nuancerigdom er derfor et pejlemærke i lærerens fagdidaktiske arbejde. En dansklærer skal således være fortrolig med sprogets betydning for erkendelse, fællesskab og identitet.

Indholdsområder

Sprogets opbygning, grammatik, funktion og virkemidler

Færdighed i mundtlig og skriftlig kommunikation

Ældre og nyere skønlitteratur for børn og voksne, især dansk og nordisk, med vægt på læseglæde og sans for forskellige genrer, poesi, fiktion, historiske fortællinger m.v.

Tekstteori, tekstanalyse og -forståelse

Multimodale tekster og samfundsmedier, såvel trykte som elektroniske

Kendskab til og udvikling af fagets didaktik og eksamensformer i skolen

Teorier om læsning, børns sprog-, tale- og læseudvikling herunder dysleksi mm.

Dansk som andetsprog og tosprogethed

Forskellige skriftformer samt håndskrivning og ergonomiske forhold ved håndskrivnings- og skærmarbejde

Stemmens fysiologiske opbygning og funktion

Dialog og fortælling som fagdidaktisk ressource

Danskfagets historie

Eksamen

...

Matematik

Fagets karakter og formål

(4 semestre)

Formålet er at gøre de studerende til gode matematiklærere. Matematik kan læres på mange måder, og faglig fascination og praktisk anvendelse bør vægtes lige højt, både i valg af emner og discipliner og ved selve undervisningen. Ræsonnement, fantasi og oplevelser er vigtige elementer i matematisk virksomhed.

Det er derfor vigtigt, at de studerende også bliver fortrolige med fagets indre struktur, dets deduktive opbygning på omhyggeligt udvalgte aksiomer til et altomfattende og modsigelsesfrit system. De studerende skal opleve glæden ved matematisk erkendelse, og at matematik er indgangen til logik.

Matematik ses således som både et humanistisk og et naturvidenskabeligt fag, i begge tilfælde kulturbærende. Denne brede forståelse ses i fagets didaktik og i arbejdet med at udvikle faget.

At fastholde og belyse begrebets brugbarhed i dagligdagen og i andre fag kræver træning af begrebstilegnelsen ved siden af definitioner og beviser.

Indholdsområder

Induktive hhv. deduktive tilgange til faget

Matematisk problembehandling, modellering, repræsentationer og symbolbehandling

Fagets didaktik, herunder matematikkens plads i videnskab og kunst

Digitale og analoge læremidler, udvikling af nye læremidler

Udvikling af nye eksamensformer

Matematik som tværfaglighed med fx. naturfag, samfundsfag, kulturfag, æstetiske fag og idræt

Matematikkens globale og europæiske historie fra oldtiden over oplysningstiden til i dag, set i samspil med med kultur og natur

Matematikfagets historie i dansk skoletradition

Motivation i matematik

Eksamen

...

Pædagogik

Fagets karakter og formål

(2 semestre)

Formålet med faget pædagogik er at sætte skolens liv og udvikling i sammenhæng med dens historiske, filosofiske, videnskabelige og praktiske grundlag og at give den studerende den faglige og pædagogiske indsigt, der er nødvendig for at undervise børn og unge i et demokratisk samfund. I sammenhæng hermed får den studerende mulighed for at undersøge sin egen holdning, for at arbejde med sine pædagogiske erfaringer og for at udvikle evnen til at diskutere og virke pædagogisk i skolen og i samfundets folkelige og demokratiske liv.

Faget skal ses i sammenhæng med faget Almen Dannelse- KLMV, Skolen i samfundet og med praktikken.

Indholdsområder

Pædagogik som lov. Her studeres skolelovgivningens indhold, historie, sammenhæng og betydning. Skolelovgivning henviser især til lov om frie skoler, folkeskolen, læreruddannelse, grundloven men også til beslægtede love om f.eks. dagtilbud, folkeoplysning menneskerettigheder.

Pædagogik som filosofi. Her studeres nogle af den pædagogiske idehistories mange udtryk og bevægelser. Her indgår både oplysningsfilosofiske, reformpædagogiske, grundtvigske og andre dannelsesteoretiske emner, og man undersøger både pædagogikkens nationale og verdensborgerlige sammenhænge.

Pædagogik som videnskab. Her studeres pædagogikkens empiriske videnskaber, f.eks. dens sociologiske, antropologiske og psykologiske aspekter. Studiernes sættes i relation til både gamle og aktuelle samfundsspørgsmål. Man lærer i den forbindelse at analysere og forholde sig til konkrete pædagogisk emner som f.eks. børns udvikling, forældresamarbejde, lokal kulturudvikling, evalueringsmetoder, mobning og pædagogisk autoritet.

Pædagogik som kunst. Her studeres udvalgte kunstværker – musik, litteratur, malerier etc. - og deres betydning for forståelse af pædagogisk praksis som selvstændig kunst og håndværk.

Pædagogik som undervisning. Her læses teorier om didaktik, projektarbejde og undervisningslære, og man diskuterer forholdet mellem undervisningens formål, mål, metode, indhold, evaluering og børns udviklingsmuligheder. Man studerer herunder også forskellige pædagogiske metoder i kritiske og kreative analyser.

Pædagogik som praksis, erfaring og eksistens. Her studeres pædagogikkens og den studerendes praktiske erfaringsbaserede liv i sammenhæng med kulturtraditionens lag. Den studerende undersøger sit eget ståsted som lærer mellem fortid og fremtid i et selvstændigt, æstetisk og personligt pædagogisk udtryk og med rod i egne og andres erfaringer. I denne proces inddrages erfaringer fra den studerendes praktik og livssammenhæng, f.eks. fra andre lærere, pædagoger og medborgere.

Pædagogik som kreativitet. Her eksperimenteres f.eks. med ideer til skoleformer, til nye eller genfortolkede gamle pædagogiske udtryk, til skolens materialer og til forholdet mellem materielle, kropslige og teknologiske aspekter af skolens historie og fremtidige muligheder.

Fagets lærer udarbejder en semester- og undervisningsplan, som drøftes med de studerende. Der er fysisk deltagelsespligt i faget, og obligatoriske opgaver aftales med underviser ud fra det faglige

forløb, herunder både for praktik og pædagogik. Undervisningens form og indhold udvikles løbende i et samarbejde mellem lærer og studerende.

Eksamen

Indstilling til eksamen sker på baggrund af deltagelse i undervisningen og i de obligatoriske opgaver. Eksamen er både skriftlig og mundtlig og kan både være individuel og i grupper efter den enkelte studerendes ønske. Der gives en samlet karakter. Ekstern censur.

Musik

Fagets karakter og formål

(3 semestre)

Fagets formål er at uddanne sang- og musiklærere på linjefagsniveau, det vil sige uddanne lærere, som kan varetage undervisningen i sang og musik herunder kor og sammenspil. En musiklærer skal endvidere kunne spille til fællessang, bidrage musikalsk til teaterforestillinger, forestå skolekoncerter m.v. Den studerende skal således kunne bringe musikken ind i tværfaglige sammenhænge.

Målet er endvidere at opnå musikteoretisk kompetence som grundlag for at kunne forestå alsidig musikundervisning herunder hørelære og nodelæsning på de relevante niveauer.

Sang som stemmetræning og deltagelse i/ledelse af fællessang vil have en central placering for alle studerende på Den frie Læreruddannelse i Herning. Sang som stemmetræning sigter sammen med retorik og bevægelse mod idealet: den myndige lærer. En lærers myndighed hviler bl.a. på fortrolighed med den rette brug af sin egen stemme. Sang og stemmetræning vil være blandt de første fag som den studerende indføres i.

Sang som fællessang er et led i lærerens personlige dannelse, og hver dag vil begynde med morgensang. Fællessang skal skabe sangglæde og indføre den studerende i en væsentlig tradition for menneskelig udfoldelse og bibringe de studerende forståelse for betydningen af den danske fællessang.

Indholdsområder:

Individuel klaverundervisning og evt. andet hovedinstrument med henblik på individuelle musikalske færdigheder.

Solosang med stemmedannelse og stemmeteori, herunder barnestemmens udvikling. Alsidigt repertoire med vægt på sangstof, som indgår i den folkelige danske tradition.

Brugsklaver, herunder becifring, akkompagnement, transponering og gehørspil.

Ledelse af sammenspil og korsang.

Hørelære og elementær musikteori, herunder sang fra blad og notation af hørte musikalske forløb.

Udarbejdelse af enkle spille- og syngesatser for givne målgrupper.

Musikkundskab og musikkens historie i hovedtræk med analyse af eksemplariske værker.

Musik og bevægelse, herunder egne færdigheder vedrørende musik og bevægelse. Grundlæggende ideer samt metoder og repertoire vedrørende musik og bevægelse med børn.

Væsentlige musikpædagogiske ideer og strømninger samt skolefagets begrundelse set i forhold hertil. Bestemmelser om faget i folkeskolen. Kriterier for udvælgelse af indhold og metoder vedrørende sang, spil, bevægelse, musiklytning og musikkundskab i skolens musikundervisning.

Indblik i centrale undervisningsmaterialer og repertoirekendskab.

For at kunne blive optaget som linjefagsstuderende i sang og musik skal man bestå en optagelsesprøve: 1. Der spilles et stykke klaver svarende til indgangsniveauet til universitets optagelsesprøve til faget musik. 2. Der fremføres to sange – den ene skal være en dansk sang fra højskolesangbogen, som synges udenad (2-3 vers) acapella – den anden efter eget valg. 3. Desuden medbringer den optagelsessøgende en liste på ti danske sange, hvorfra censor/eksaminator udvælger en til fremførelse med akkompagnement.

Eksamen

...

Historie

Fagets karakter og formål

(3 semestre)

Historie er et humanistisk dannelsesfag, hvor de studerende beskæftiger sig med en verden, der tidsmæssigt ligger uden for deres egen, og tilegner sig viden, færdigheder og kompetencer til at planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisningsforløb i skolen.

Formålet med faget på den fri læreruddannelse er at gøre kommende lærere i stand til at varetage deres fag på en sådan måde, at eleverne kommer til at forstå sig selv, deres samfund, deres egen nutid og deres forventninger til fremtiden som resultater af ideer, samfundsformer og kulturelle fænomener, som blev til i en tid, der lå forud for deres egen og derved var fra forskellig fra den. Derved skal de lære at se historien, som både noget givet og som en del af en udvikling, de selv har indflydelse på, og derved forbereder dem på et aktivt demokratisk medborgerskab.

Undervisningen i historiefaget på læreruddannelsen sigter mod at udbygge de studerendes kundskaber om og indsigt i både Danmarks, Europas og verdens historie og de måder, perioder og begivenheder historien er blevet tolket og brugt på.

Desuden skal de tilegne sig nødvendige faglige og fagdidaktiske færdigheder og metoder, herunder en kritisk brug af kilder, evidensbaseret dokumentation og formidling gennem fortælling.

I kraft af sin faglige autoritet og sit personlige engagement skal de lærerstuderende derudover forberedes på at kunne opmuntre skolens elever til at udvise nysgerrighed og indgå i en dialog med fortiden på en måde, der både dygtiggør dem, fremmer deres historiebevidsthed, lærer dem at fordybe sig i særlige emner uden at miste overblik og forståelse af fortidens progression og brud, opøver dem i at forholde sig kritisk til kilder, forbereder dem på et aktivt demokratisk medborgerskab, udvikler deres personlige karakter og identitet samt fremmer deres evne til at udvise forståelse for andre menneskers og samfunds forudsætninger, kulturer og værdier i fortid og nutid.

Indholdsområder

Historiefaget er lagt ud i tre semestre, hvor følgende indhold behandles:

Danmarks historie med indførelse i historiebevidsthed og historiebrug.

Europas og verdens historie med fokus på historiedidaktik og tilrettelæggelse af undervisning.

Indføring i historisk metode.

Indføring i historiefortælling og narrativ pædagogik.

Didaktik og undervisningens tilrettelæggelse.

Indenfor alle indholdsområder arbejdes fagdidaktisk med at udvikle undervisningsplaner og eksamensformer, gennemførelse og evaluering af undervisning.

Eksamen

...